No. 2255 Zaterdag 26 Maart 1927. 45ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. [illegible] — bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50; voor elken regel meer 10 cts.

De Surinaamsche Begrooting in de Tweede Kamer.

Hoofdpunt bij de algemeene beschuwingen over de Surinaamsche begrooting was het voorstel van den Ondernemersraad om onder bepaalde door de Regeering te vervullen voorwaarden een deel van het Oost-Indische kapitaal te bewegen zich te interesseeren voor ondernemingen in Suriname, ten einde deze kolonie eindelijk eens tot wat bloei te brengen.

Onverdeelde instemming vond het voorstel, vonden althans de gestelde voorwaarden niet.

De socialistische heer IJZERMAN was er natuurlijk het minst over te spreken. Hij ziet, het behoeft nauwelijks gezegd, vrijwel alleen heil in Gouvernementsondernemingen.

Maar ook de heer DROOGLEVER FORTUIN, hoewel als Vrijheidsbonder, veel meer ingenomen met de bemoeiingen van het particuliere kapitaal, wilde toch ook het liefst niet te veel de vrije hand laten aan den Ondernemersraad. Hij scheen er voor te gevoelen, dat de Staat ook zal deelnemen aan de ondernemingen, die dan dus gemengde ondernemingen zouden zijn.

En de heer VAN BOETZELAER VAN DUBBELDAM, de Christelijk-Historische woordvoerder, drong aan op groote voorzichtigheid ten aanzien van de voorstellen van den Ondernemersraad waarbij hij vooral waarschuwde dat de Overheid zich niet een deel van haar taak uit de handen zal laten nemen: niet op het stuk van de regeling der arbeidsverhoudingen, niet op het stuk van het Onderwijs, vooral niet ten aanzien van het buiten werking stellen van de Zondagswet.

Zeer belangrijke opmerkingen maakte de heer VAN VUUREN.

De katholieke afgevaardigde merkte op, dat de geschiedenis van Suriname steeds heeft gestaan in het teeken van het optimisme der vertwijfeling. Zoo was het ten aanzien van den Lawa-spoorweg, de bacovencultuur, geniale gouverneurs, commissies. Steeds werd het allerbeste verwacht; steeds volgde teleurstelling. En nu hebben we weer de plannen van den Ondernemersraad, die op hun beurt door velen worden begroet als het eindelijk gevonden middel om Suriname tot bloei te brengen.

Ook de heer van Vuuren is er niet tegen om het eens te probeeren. Maar de verwachtingen moeten niet te hoog worden gespannen, anders volgt er ongetwijfeld een teleurstelling.

En daarbij — het was een zeer verstandige opmerking — moeten we ons losmaken van het denkbeeld, alsof we te doen hebben met een overeenkomst tusschen de Regeering en den Ondernemersraad. De nota van den Ondernemersraad en de voorstellen der Regeering moeten onafhankelijk van elkaar worden bekeken.

De nota is niets anders dan de opsomming der bezwaren van ondernemers om zich met hun kapitaal voor Suriname te interesseeren. En de wetgever moet niet anders doen dan zelfstandig overwegen in hoeverre aan die bezwaren kan worden tegemoet gekomen, voor zoover hij daartoe bij machte is.

Het zou bepaald in strijd zijn met het hoogheidsrecht van den Staat om zich tegenover particulieren te verbinden de wetgeving op een of ander punt te veranderen. De Kamer zal zich alleen met de voorstellen der Regeering in verband met de nota van den Ondernemersraad mogen vereenigen, als de Regeering aantoont, dat de voorgestelde maatregelen op zich zelf gewenscht zijn.

En nu kon de heer van Vuuren wel in het algemeen aannemen, dat de voorgestelde maatregelen in het belang van immigratie en het trekken van kapitaal over het geheel in het algemeen belang van Suriname kunnen zijn. Maar dat zijn ze, zoolang er behoefte is aan toevloeiing van werkkrachten en kapitaal. En daarom maakte de afgevaardigde — evenals de heer Joekes, die het trouwens in vele opzichten met den heer van Vuuren eens bleek — bezwaar tegen de voorwaarden, door den Minister gesteld, dat, wanneer na twee jaar de bemoeiingen van den Ondernemersraad geen resultaat zouden hebben gehad, intrekking der maatregelen zou worden overwogen. Bovendien bindt het stellen van dezen termijn de voorgestelde maatregelen weer te veel aan de nota van den Ondernemersraad, doet die termijn te veel denken aan een overeenkomst.

Intusschen als de Minister zich wil losmaken van de nota, is de heer van Vuuren geneigd met Z.Exc. mee te gaan.

Maar dan zal de Minister bovendien eindelijk eens moeten overgaan tot de invoering van de wettelijk reeds lang bestaande financieele gelijkstelling van het openbaar en het bijzonder onderwijs.

Nu de Minister, zelfs zonder de Koloniale Staten te hebben gehoord, duizenden guldens op de begrooting heeft gebracht voor de stoffelijke belangen van Suriname in verband met de nota van den Ondernemersraad, kan hij het financieele bezwaar tegen de gelijkstelling moeilijk meer doen gelden. En dit te minder waar de gelijkstelling betreft een wettelijke verplichting in het belang van de geestelijke verheffing der kolonie.

De heer van Vuuren verklaarde dan ook nadrukkelijk dat hij het antwoord des Ministers op dit stuk zal afwachten althans wat betreft den eisch, dat van het bijzonder onderwijs niet langer de helft van het schoolgeld zal worden opgevorderd, alvorens zijn houding tegenover den Minister te bepalen.

Een speciaal bezwaar van den heer EBELS was dat de voorgestelde maatregelen uitsluitend betrekking hebben op den grooten landbouw, terwijl toch ook de kleine landbouw in Suriname een groot belang is.

En de heer BIJLEVELD, die zich eveneens voor den kleinen landbouw interesseerde, wees er vooral op, dat de Minister vrijwel uitsluitend let op de materieele belangen van de kolonie, doch weinig oog schijnt te hebben voor de geestelijke belangen. Te dien aanzien steunde hij met kracht het betoog van den heer van Vuuren.

Het antwoord van Minister KONINGSBERGEN helderde wel het een en ander op, klonk op menig punt geruststellend en bevatte tegemoetkoming.

De Minister verklaarde, dat er geen direct verband bestaat tusschen de nota van den Ondernemersraad en de nieuwe voorstellen op de begrooting. Er is geen sprake van een overeenkomst. De nota heeft alleen in sterker mate de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid en de wenschelijkheid van een aantal maatregelen, welke kunnen strekken allerminst alleen in het belang van den grooten landbouw, maar in het belang van geheel de kolonie, maatregelen, die de verheffing van heel de kolonie ten gevolge kunnen hebben.

En in verband daarmede zegde de Minister dan ook onvoorwaardelijk het algemeene landbouwverbeteringsplan (dus ook van den kleinen landbouw) toe, waarop de heeren Boetzelaer van Dubbeldam en Joekes hadden aangedrongen.

Wat de financieele gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs aangaat, de Minister beloofde alweer, dat ze zal worden uitgevoerd zoodra de financieele toestand weer beter zal zijn. Maar aan deze meer gedane en niet veel beteekenende belofte voegde hij de andere toe — en daar is tenminste houvast aan — dat met 1 Januari 1928 de verplichting tot afdracht van een deel van het schoolgeld voor het bijzonder onderwijs zal vervallen.

En dit was de minimum-eisch van den heer van Vuuren geweest.

Bekendmaking.

Ondergeteekende beveelt zich beleefd aan voor reparatie aan gebouwen en meubels.

Mr. Timmerman
ALFRED B. WILSTERMAN.
1—2 *Roodeweg No. 69.*

Een gunstig jaar 1926.

De opbrengst der middelen overtrof de raming met 25 procent. — Andere welvaartsteekenen. — De havenbeweging en het Schottegat.

De *„Nieuwe Rotterdamsche Courant"* van 2 Febr. bevat de volgende particuliere correspondentie.

Curaçao, 5 Jan.

Te oordeelen naar de tot dusver gepubliceerde Staten van de opbrengst der middelen, loopende tot einde September, moet ook thans weer, gelijk langzamerhand regel is geworden, de opbrengst der middelen in 1926 de raming zeer aanzienlijk hebben overtroffen. Beliep de tot en met September behaalde voorsprong boven de raming alreeds ongeveer vier ton, het in de laatste maanden van het jaar zeer drukke scheepvaartverkeer, de groote invoeren van belaste goederen en de niet minder aanzienlijke uitslagen van accijnsgoederen in verband met de feestdagen van December geven allen grond tot de verwachting, dat het laatste kwartaal van het jaar, wat de opbrengst der middelen betreft, een buitengewoon goed figuur zal hebben gemaakt.

Voor wie thuis is in de wettelijke en administratieve voorschriften met betrekking tot de aanzuivering van credieten in zake invoerrechten is het dan ook een klein kunstje, op de basis van de opbrengst over de eerste drie kwartalen te berekenen, dat het laatste kwartaal ongeveer 2 à 2¼ ton meer dan de raming moet hebben opgebracht. En dit zelfs als men daarbij in aanmerking neemt, dat de inkomstenbelasting, wegens de buitengewoon late uitreiking der aanslagbiljetten (het is toch ditmaal wel December geworden eer de massa der aangeslagenen in het bezit van hun belastingbiljet zijn gekomen,) moeilijk met eene bevredigende opbrengst voor den dag kan zijn gekomen.

Als een bijzonderheid vermelden wij alleen maar, dat zoowel de invoerrechten als de loodsgelden, middelen beide, die nog al gewicht in de schaal leggen, de respectieve ramingen met ruim 75 pct. hebben overtroffen.

Men kan dan ook wel in alle veiligheid aannemen, dat bij het afsluiten van de rekening blijken zal, dat de opbrengst der middelen in 1926 de raming met f 600.000 of ruim 25 pct. heeft overtroffen.

Wijst deze uitkomst, voor de Koloniale Kas zoo verblijdend, op een gunstigen economischen toestand der bevolking, er zijn ook nog andere verschijnselen, waaruit valt af te leiden, dat er welvaart heerscht in het land en, wat meer zegt, dat de welvaart zich aan het consolideeren is. Om maar een tweetal daarvan te noemen, willen wij vermelden, dat op eind December het tegoed van het eigenlijke volk, de stand der handarbeiders, bij de spaarkassen enz. gestegen was tot boven de f 3.500.000 terwijl — tweede en nog sterker sprekend verschijnsel — het aantal dergenen onder het volk, die thans een eigen woning bezitten, in den laatsten tijd, de laatste jaren dan zeer sterk gestegen is. Volgens lage schatting zijn van de in den laatsten tijd gebouwde en op het oogenblik in aanbouw zijnde arbeiderswoningen zeker 30 pct. eigendom der arbeiders.

De groote economische beteekenis van de hier vermelde verschijnselen is duidelijk. Er wordt reserve gekweekt voor kwade tijden; eene reserve, die, belegd als de opgespaarde gelden zijn in soliede buitenlandsche effecten, op den duur een niet gering te schatten bron van inkomsten voor het eiland kan worden, mits natuurlijk de reserve hoog genoeg wordt opgevoerd.

Dat intusschen de spaarzin nog lang niet algemeen is, de gekleurde bevolking nog niet in het bloed gedrongen is, bewijst de luxe, die door de dametjes onder het volk bij elke voorkomende gelegenheid ten toon gespreid wordt, vooral in kleeding en schoeisel en in het gebruik van de auto. Het is geen overdrijving, als men zegt dat op bijzondere feestdagen en feestelijke gelegenheden zoo goed als alle beschikbare huurauto's in beslag genomen worden voor en ten behoeve der bedoelde dametjes. Willemstad bezit dan ook niet voor niets reeds ruim 750 automobielen en andere motorwagens.

***

Bij den Curaçaonaar heeft het van oudsher bijna als een geloofsartikel gegolden, dat het Schottegat een ongelimiteerd aantal schepen kan bevatten, een heele vloot. In dien zoeten waan is men onlangs wreedelijk verstoord, toen een stoomschip, dat vóór de haven verscheen om binnengelaten te worden, niet aanstonds geloodst kon worden, en wel wijl er dan verstopping in het Schottegat zou ontstaan.

Nu is het zoo heel erg niet als eens een enkele maal, zoo eens in het jaar b.v., op een bijzonder drukken dag een schip een paar uren of een halven dag vóór de haven moet blijven wachten om ligplaats te krijgen.

Maar de havenbeweging neemt nog steeds toe, in 1926 zijn er bijna 800 stoomschepen de haven meer binnengeloopen dan het jaar tevoren. Men moet er dus wel degelijk en terdege op bedacht zijn, dat bij nog meer toegenomen verkeer héél drukke dagen die thans nog uitzondering zijn alsdan misschien regel zullen zijn en daarom tijdig de vereischte maatregelen treffen voor het behoud van den goeden naam der haven.

Aan ruimte, aan oppervlak is er in het Schottegat zeker nog lang geen gebrek. Wat dat betreft kan daar werkelijk een heele vloot berging vinden. Het euvel schuilt in de onvoldoende diepte; er zijn ondiepten, die opgeruimd dienen te worden, wil men voldoende nuttige ruimte verkrijgen om ook met de groote schepen van dezen tijd te kunnen manoeuvreeren. Aan dat opruimingswerk schijnen er geen technische bezwaren verbonden te zijn; kapitale sommen behoeft het niet te kosten. Het is eigenlijk, volgens de deskundigen, een werk, dat niet veel om het lijf heeft. Waarom dan, vraagt men zich af, zoo gedraald met de uitvoering van dit nuttige werk, dat toch zeker in elk havenplan moet passen?

Waarlijk het wordt hoog tijd, dat men in Nederland inziet, dat men de zaken hier niet langer op hun beloop kan laten, maar de hand aan den ploeg moet slaan."

INGEZONDEN STUKKEN.

Een vreemd optreden van het Bestuur van Aruba.

Aruba, 16 Maart 1927.

Onlangs begon men met het ophoopen van zand op de Isla, bestemd voor het verbruik bij de O. W. op Curaçao waarvan thans reeds verscheidene ladingen verscheept zijn.

In strijd met het systeem, dat het Bestuur van Curaçao steeds placht toe te passen, n.l. aanbesteding, hetwelk vooral op dit eiland een heel geschikte manier is om op de voordeeligste wijze te koopen, geschiedt deze transactie hier op een tegenovergestelde wijze, die een ieder ten zeerste bevreemdt, uitgaande van de veronderstelling dat de bezuinigingsbetrachting bij het Bestuur niet opgehouden is.

Er werd geen inschrijving opengesteld, maar met een bepaald persoon onderhands onderhandeld en de zaak in zijne handen gesteld, als de eenigste leverancier. Door deze manier van optreden werden wij niet alléén over het hoofd gezien, maar moesten nog bovendien de slechte gevolgen daarvan lijden; daar wij nu als leveranciers van de C. P. I. Mij bemoeilijkt worden in onze leveringen aan genoemde Mij, doordat n.l. door het besluit v/d Gezaghebber onze vergunningen voor het opslaan van zand op de Isla worden ingetrokken, terwijl erger nog, naar wij zijn ingelicht, ook de vergunningen voor het afhalen van zand van de Gouvernementsterreinen niet meer zullen worden verleend.

Aangezien er op de Isla steeds plaats genoeg is geweest voor verscheidene leveranciers, kunnen wij ons moeilijk voorstellen, dat deze begunsteling van het Bestuur al deze plaatsen noodig zal hebben, doch eerder wekt het bij ons het vermoeden dat het is om ons te bemoeilijken, om rede dat wij het voorstel van vracht door den Gezaghebber ons gedaan niet konden aannemen.

Onze weigering had heelemaal niet ten doel dezen begunsteling, die niet dan over een klein schip kon beschikken, tegen te werken, door het niet afstaan van onze schepen, tot het vervoer van zijn zand, maar wel meenden wij te moeten weigeren om den prijs van het zand geleverd op Curaçao, daar het voorstel van de vracht buiten verhouding was, en wij alsdan om te beginnen ons eigen belang zouden schaden en ook de C. P. I. M. in den steek zouden moeten laten.

Wanneer de Gezaghebber zich door iemand die wel op de hoogte is van zaken wil laten inlichten en voorrekenen, zal hij direct moeten inzien, dat wij onze schepen onder dergelijke voorwaarden niet hadden kunnen afstaan.

De Gezaghebber zal het ons wel toegeven, dat het niet onze roeping is, dat wij ons eigen belang verwaarloozen, om dat van een ander te bevoordeelen.

Wij zouden wel bereid zijn de materialen op Curaçao te leveren net als die leverancier, doch dat hij het uitsluitend recht heeft en toch niet in staat is om te leveren, kunnen wij niet laten gelden.

Beleefden dank, Mijnheer de Redacteur, voor deze plaatsruimte.

Hoogachtend.

X.

AFSCHEID aan den Eerw. Frater RICHARDUS.

De dag is daar, waarop deze beminde pedagoog, vader en vriend van de Curaçaosche jeugd, naar Holland zal vertrekken om aldaar een welverdiende rust te gaan genieten.

Wij, die U als onzen vader, meester en vriend beschouwen, hebben het met smart vernomen.

Ja, een smartelijke leemte laat uw heengaan in 't hart van al uwe oud-leerlingen, die geen tijd in staat is aan te vullen.

Beminde frater Richardus, al uwe vrienden, leerlingen en oud-leerlingen, werden met mij door 't bericht van uw vertrek allersmartelijkst aangedaan.

U gaat weg, maar uw geest blijft bij ons, zoolang wij leven.

De buitengewone zorgen bij 't onderwijs van uwe leerlingen en oud-leerlingen aan den dag gelegd, kunnen U alleen vergolden worden, door 't bewustzijn, hen tot goede menschen en nuttige leden der Kerk en maatschappij gevormd te hebben.

Ook de overtuiging, dat uw verdiensten door ouders en leerlingen hoog gewaardeerd worden, moet U gewis een streelende zelfvoldoening verschaffen.

Om het feit, dat dit inderdaad met mij het geval is, verzoek ik U dit schrijven niet af te keuren.

Als religieus veracht U alle lofprijzingen, maar hoe anders zou ik U mijne dankbaarheid betoonen.

Aangenaam zou 't mij zijn, indien mijn krachten geëvenredigd waren aan mijn wil om mijn dankbaarheid en erkentelijkheid aan U, mijn opvoeder, beter naar waarde te kunnen bewijzen; maar U zal gewis, hoop ik, dit weinige willen aannemen als een, hoewel zeer onvoldoend, bewijs van mijn achting en vriendschappelijke erkentelijkheid.

Onovertroffen pedagoog; noch afstand noch tijd zijn in staat het zoo nuttige als aangename onderwijs, dat ik bij U heb genoten, uit mijn ziel te wisschen; integendeel gevoel ik hoe langer hoe meer wat U voor mij geweest is.

Ontvang nogmaals voor alles wat U voor mij gedaan heeft, den hartgrondigsten dank, benevens mijn beste wenschen voor uw welzijn.

Ik hoop u spoedig weder te zien in ons midden.

Wees verzekerd dat de R. K. jeugd u niet kan missen.

Ja, wij kunnen frater Richardus niet missen. Maar de mensch wikt en God beschikt.

Wees verzekerd dat ik U nimmer in mijn gebeden zal vergeten en den Goeden God smeeken U gezondheid te schenken, de dagen van uw leven te vermenigvuldigen ten voordeele van de R. K. jeugd.

„Auf wiedersehn" frater Richardus.

Jacobo Aloice Hernandez.
(oud-leerling.)

Bekendmaking.

De verkoop van juweelen en van gouden en zilveren voorwerpen ter Spaar en Beleenbank van Curaçao beleend van den **1sten. Juli 1925** *af tot en met den* **30n. December 1925** *onder* **No. 2394 L** *t/m* **No. 1900 M** *zal plaats hebben op Donderdag den 24n Maart 1927 's morgens om 9 uur en volgende Donderdagen.*

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 5den Maart 1927.

4 *de Voorzitter*

H. J. COHEN HENRIQUE Z.

Berichten uit de Kolonie.

KERKELIJKE BERICHTEN.

Afscheid van Frater Richardus

Na een algemeene Communie, Dinsdagmorgen, waarvoor zij Maandagavond door het welsprekend woord van den Eerw. Pater Bührs waren voorbereid, hebben Dinsdagavond de jongens-congreganisten van Otrabanda afscheid genomen van Frater Richardus, die Maandag a. s. naar Holland zal vertrekken. Meer dan wie ook heeft Frater Richardus gewerkt voor de opvoeding onzer Curaçaosche jongelingschap. Hij heeft gestaan bij de oprichting der Jongens-Congregatie, hij is altijd geweest de rechterhand van de achtereenvolgende Directeuren. Heerlijk kwam tot uiting de vereering en achting die onze jongens hebben voor Fr. Richardus, bij de godsdienstige oefening in de St. Annakerk, waarbij allen vergaderd waren om God dank te brengen voor het vele goed door Fr. Richardus hier gewrocht, — bij de plechtige afscheidsvergadering in de zaal van den C. R. K. Volksbond, daarna. Na woorden van dank en waardeering door den tegenwoordigen Directeur, den Eerw. Pater Schipper, en den eersten Directeur, den Eerw. Pater Kuypers gesproken, werden namens de oud-leerlingen door den Heer J. M. Kroon, en namens de tegenwoordige Congreganisten door den Heer G. van Uytrecht, de gevoelens van dank vertolkt aan hun aller leermeester, vriend en vader, Fr. Richardus.

Met een pittig woord van Fr. Richardus, werd deze afscheidsvergadering, die door muziek en zang werd opgeluisterd, gesloten. Fr. Richardus zal zijn jongens van Curaçao niet vergeten, en onder onze jongens en mannen zal de gedachtenis aan dezen pedagoog bij uitstekendheid steeds levendig blijven.

Goede reis.

Maandag a. s. zullen per S.S. *Breda* naar Holland vertrekken de Eerw. Fraters RICHARDUS en SIGISMOND, en de Eerw. Zusters LUCIANA en BERNARDA, deze laatsten ter bijwoning van het Algemeen Kapittel hunner Congregatie te Roosendaal.

De Eerw. Zusters worden vergezeld door een doofstom meisje, dat naar het Gesticht St. Michielsgestel zal gaan.

Aan allen een voorspoedige reis en behouden terugkomst.

Zuster BERNARDA zal 6 April haar Zilveren Professiefeest vieren. Aan de Eerw Jubilaresse bij voorbaat onze hartelijke gelukwenschen.

Ir. Molengraaff.

Naar wij vernemen, heeft de Heer Ir. Molengraaff, chef van den mijnbouwkundigen dienst, zijn ontslag als zoodanig gevraagd en zal hij 4 April per S.S. *„Amazone"* naar Holland vertrekken.

Electrisch licht.

Bij de Begrooting voor het dienstjaar 1927 werd op verzoek van de Concessionarisse de uitzending aangevraagd van een ervaren electro-technisch ingenieur, ten einde technische voorlichting te kunnen geven ten aanzien van hetgeen er aan de electrische centrale en het leidingsnet zou moeten veranderd worden om tot een rendeerend en tegelijk goed functionneerend bedrijf te kunnen geraken.

Die uitzending, die in het begin van 1928 zou plaats hebben, werd door den Gouverneur noodig geacht, omdat algemeen geklaagd werd, en niet geheel zonder grond, over de zwakke stroom die geleverd werd en als gevolg daarvan, minder goed licht.

Dinsdag l.l. is voor dat doel alhier per S.S. *„Teutonia"* gearriveerd de Heer Ir. Suringar, van zijne Echtgenoote vergezeld, na in opdracht van de regeering de lichtinstallatie op Trinidad te hebben bestudeerd.

Wij wenschen Ir. Suringar en Echtgenoote van harte welkom, en hopen dat zijn verblijf alhier tot gunstige resultaten moge leiden.

De duikboot K 13 bijna verongelukt.

Hachelijke oogenblikken.

Aneta meldt uit Batavia:

De K. 13 is tijdens slingerproefwaarnemingen de vorige week bij Christmas Island op 45 M. diepte uit zijn evenwicht geraakt en daarop snel door gedoken tot 80 M., terwijl de duikcapaciteit 60 M. bedraagt. De zijspanten kraakten. Het was een zeer hachelijk oogenblik. Door openzetten van de watertank in het achterschip werd getracht de boot weer goed te krijgen. Deze poging faalde echter, omdat de tank slechts 6 atmosfeer spanning heeft. Hierop is de groote tank in het voorschip open gezet, waardoor de daling spoedig stopte. Het evenwicht werd snel hersteld en de boot liep terug tot 30 M. De redding is het gevolg van het koelbloedig optreden van den Commandant en de uiterst krachtige houding der bemanning.

De oorzaak is vermoedelijk te zoeken in een onvoldoende sluiting van de torpedo-lanceerbuisklep, tengevolge waarvan water binnendrong.

De Commandant van de Zeemacht heeft een Commissie van onderzoek benoemd.

Van wege den Minister van Marine zijn nadere inlichtingen gevraagd.

Verkoopkoersen der Banken op Curaçao voor Buitenlandsche Wissels.

(Opgegeven door de Hollandsche Bank voor West-Indië.)

	18/3	19/3	21/3	22/3	23/3	24/3
Noord-Amerika	2.48.75	2.48.75	2.49	2.48.75	2.48.75	2.49
België	7.16	7.16	7.19	7.18	7.18	7.19
Duitschland	—.60	—.60	—.60	—.60	—.60	—.60
Engeland	12.12	12.12	12.14	12.12	12.13	12.14
Frankrijk	9.97	9.97	9.98	9.97	9.97	9.98
Italië	11.65	11.65	11.51	11.44	11.64	
Nederland	99.75	99.75	99.75	99.75	99.75	99.75
Spanje	44.21	44.21	44.48	44.29	44.82	45.04
Venezuela-Caracas	47.40	47.40	47.40	47.25	47.25	47.20
Maracaibo	47.65	47.65	47.65	47.50	47.50	47.45
Zwitserland	48.72	48.72	48.77	48.72	48.69	48.77

Soirée — „Trenton".

Donderdagavond ten 8 uur heeft het klein orkest van de *„Trenton"* een concert gegeven op het Brionplein.

Het orkest bestond uit 1ste en 2de violen, violoncel, hobo, trombone en tamboer. De keurige uitvoering der verschillende nummers van het program oogstte veel bijval. Er werd doorgespeeld tot kwart voor tien.

Als het „Trenton-orkest" ons Publiek Zondagavond nog eens zou willen vergasten op een mooi concert, dan kan het verzekerd zijn van een dankbaar gehoor.

Soiree — Scherpenheuvel.

Zondagavond hebben de muzikanten van Scherpenheuvel wederom een keurig concert gegeven. Hoe dankbaar het Publiek is voor de prestaties dezer jeudige muzikanten, blijkt wel uit het applaus waarmee ze telkens begroet worden.

Maar er is nog een ander muziekkorps, de „Banda Excelsior" van den C. R. K. Volksbond. Toe „Excelsior" kom eens uit den hoek en laat ons Publiek, dat zoo op muziek gesteld is, ook eens profiteeren.

De bekwame leiding van uw sympathieken dirigent CASIANO staat er borg voor, dat het goed zal zijn.

En aan applaus zal 't niet ontbreken.

Officieele Berichten.

Aan den heer Ir. G. J. H. Molengraaff, Chef van den Mijnbouwkundigen dienst alhier, is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Henrique Henriquez is tot tijdelijk agent van politie 2e klasse, op Aruba, benoemd.

Aan den agent van politie 1e klasse op St. Martin, Jan van Delden, is, wegens langdurigen onafgebroken dienst, negen maanden buitenlandsch verlof naar Nederland verleend.

De heer L. Veltman, machinist-monteur bij Openbare Werken, is tijdelijk belast met de werkzaamheden van technisch ambtenaar bij het stoomwezen in Curaçao en de heer J. N. H. Butot, werktuigkundige, mechanicus, bij voornoemd departement, tijdelijk aangesteld als Chef van de gouvernements-smederij en motorherstelplaats op het Rif alhier.

Hypolito Schoop is tijdelijk aangesteld tot smid-bankwerker bij het departement van Openbare Werken.

Aan A. N. Goeloe, tijdelijk boschwachter 2e klasse op Bonaire, is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Motorwals.

Er is gearriveerd voor het Gouvernement een nieuwe motorwals van 5 ton. Deze wals is zoo ingericht dat zij tevens den weg gelijk maakt en heeft bovendien een inrichting om den weg open te breken.

Gedenkdag-Beethoven.

Ter herdenking van het eeuwfeest van den sterfdag van den grooten meester LUDWIG VAN BEETHOVEN, zal er Zondagavond, onder leiding van den heer C. FENSOHN een groot concert gegeven worden in de Protestansche Kerk, met een korte gedachtenisrede van Ds. EYBERS.

Verschillende gedeelten uit de werken van den grooten, wereldberoemden meester, voor orgel, orkest en zang, zullen worden uitgevoerd.

Dr. M. C. Henriquez.

Volgens door de Familie alhier ontvangen telegrafisch bericht is te Nijmegen (Holland) overleden Dr. M. C. HENRIQUEZ.

Tot het jaar 1919 heeft Dr. Henriquez hier de geneeskundige praktijk uitgeoefend en zich aller achting verworven. In 1919 ging hij met zijn Familie, om redenen van gezondheid, naar Holland.

Onze oprechte deelneming aan zijn broeder, den Heer Jossy C. Henriquez en verdere Familie.

De „Pacifico."

De *„Pacifico"* die verleden week Vrijdagmorgen van hier naar Barranquilla (Columbië) vertrok, is dezen keer minder gelukkig geweest. Wegens het breken der schroef heeft zij een noodlanding moeten maken bij Cabo San Ramon van het schiereiland Paraguaná. Persoonlijke ongelukken hadden er, gelukkig, niet plaats.

Het vliegtuig is overgebracht naar een passende plaats, om hersteld te worden.

Correspondentie.

Tot onzen spijt hebben wij de beschrijving van „Jan Paul" van zijn vliegtocht per „Pacifico" te laat ontvangen om ze deze week te plaatsen. Geduld dus, lezers, tot de volgende week.

In dank ontvangen.

van den Heer RAYMUNDO DE CASTRO een proefflesch van het bekende Pilsener Bier, merk *Royal Lager Bier*, Amsterdam.

Het SS. *Simon Bolivar* dat gisterenmiddag uit Amsterdam vertrok en voorzien is van een kortegolf-station correspondeerde gisterenavond reeds met ons kortegolfstation in het Riffort. Gemeld werd dat het schip in de Noordzee was en met vrij ernstig stormweer te kampen had.

Markies Francesco de Pinedo.

Maandag l.l. werd hier de italiaansche vliegenier Francesco de Pinedo met zijn vliegtuig *Santa Maria* verwacht.

Maar wie kwam, Markies de Pinedo niet. Ook Dinsdag, Woensdag niet, en tot op heden is hij nog niet gearriveerd.

Men begon zich eenigszinszins ongerust te maken, vooral toen er Woensdag gepubliceerd werd, dat dien nacht uit Suriname radiografisch bericht ontvangen was, dat het vliegtuig sedert Zondag te Paramaribo verwacht werd, doch nog niet was aangekomen. Langs de heele kust was niets bekend, zoodat men het ergste vreesde.

Met het oog echter op het Dinsdag gepubliceerde telegram uit Manaos (Brazilië) was er niet veel reden voor die vrees. Volgens dat telegram n.l. was de italiaansche vliegenier eerst Zaterdag 19 dezer te Guajara Mirun gearriveerd en zou den volgenden dag naar Manaos vliegen, waar hij volgens een Donderdag gepubliceerd telegram inderdaad op 20 dezer aankwam.

Vandaar zou hij zijn vlucht vervolgen naar het noorden, langs de zuidamerikaansche kust tot Suriname, om vandaar naar Curaçao en New-Orleans te vliegen.

Alle ongerustheid werd ten slotte weggenomen door een telegram, dat de Consul van Italië alhier, de Heer H. Da Costa Gomez, Woensdag l.l. direct van de Pinedo ontving waarin deze meldde dat hij zich te Para (Brazilië) bevond, en spoedig vandaar zijn reis zou vervolgen.

Vandaag wordt de wereldvliegenier hier verwacht van uit *Demerara*, Engelsch Guyana.

Vermoedelijk zullen de beide Amerikaansche vliegeniers den Italiaanschen collega tegemoet vliegen, zoodat hij onder hun geleide en aanwijzing een vlotte landing in het Schottegat zal kunnen maken.

De Amerikaansche vliegeniers.

De „Trenton" heeft 2 vliegmachines aan boord.

Zij hebben bijna elken dag vele uren lang mooie vliegtochten boven de stad en het eiland ondernomen.

Soms vloog er maar een uit, op andere uren waren beiden in de lucht.

Over het algemeen vlogen zij op groote hoogten. Donderdag werd zelfs een hoogte van 5300 voet of ongeveer 1800 Meter = 1 Mijl bereikt.

Ook werden enkele kunststukjes in de lucht, zelfs een *looping the loop* uitgevoerd, zooals sommige personen ons verzekerd hebben, ofschoon we 't zelf niet gezien hebben.

Donderdag heeft een der Amerikanen eveneens een vliegtocht naar Aruba ondernomen, is daar in de Paardenbaai geland en heeft in den tijd van één uur en 15 minuten dien afstand heen en weer afgelegd.

De vliegmachines worden van boord uit door middel van een z. g. catapultinrichting uitgeschoten. Aan boord rust het vliegtuig op rails, die bij een a.s. vlucht buiten boord worden gedraaid en dan ongeveer 25 meter buiten boord uitsteken. De schroef draait op volle kracht, en de catapult wordt door saamgeperste lucht in werking gesteld, en bij 't verlaten der rails heeft het vliegtuig reeds een snelheid van 50 mijlen per uur bereikt.

Maandag a.s. zal de *„Trenton"* zijn reis vervolgen, in gezelschap van een ander amerikaansch oorlogschip, de *Ralleigh*, dat hier voor onze haven zal passeeren.

Aan Etat Major en bemanning van de *„Trenton"* een voorspoedige reis.

Korte-golf-berichten.

Den Haag, 22 Maart.

Vrijdagavond is het KLM vliegtuig met mail en pasagiers voor de indrapoera liggende te Marseille om zeven uur te Rotterdam teruggekeerd, zoodat het op een en denzelfden dag naar Marseille heen en terug is gevlogen zonder een enkele tusschenlanding en met een gemiddelde snelheid van 168 KM per uur.

Volgens den minister van waterstaat is het waarschijnlijk dat in het loopende jaar tot verlaging van het enkelvoudig briefport zal kunnen worden overgegaan.

Te Shanghai zijn op verzoek van het gemeentebestuur mariniers van den nederlandschen kruiser Sumatra geland,

Den Haag 24 Maart.

Het belgisch verdrag is verworpen met 33 tegen 17 stemmen.

25 Maart Minister Karnebeek treedt af.

ALLERLEI.

LUCHTSCHIP OF VLIEGTUIG? Heeft het eerste nog recht van bestaan?

Te Fridrichshafen zijn onlangs proeven genomen met een groote vliegboot Dornier Superwal, bestemd voor een vervoer van zestig passagiers. Deze proefnemingen hebben opnieuw de vraag opgeworpen, of het luchtschip, waar de vliegmachine reeds voor zulk een groot aantal passagiers geschikt is gemaakt, nog wel recht van bestaan heeft. Josef Mayer beantwoordt deze vraag in de Voss. Ztg. bevestigend. Hij merkt op, dat het luchtschip, dat in 1919 was gebouwd om 't verkeer tusschen Berlijn en Friedrichshafen te onderhouden, gemakkelijk 100 passagiers kon vervoeren. Bij de Z. R. III hadden het er wel 500 kunnen zijn.

Het wezenlijk verschil tusschen luchtschip en vliegtuig is, dat bij het luchtschip de last door het gas omhoog wordt geheven, terwijl dit bij het vliegtuig door motorkracht moet geschieden. Daar nu beider voortbeweging door de motoren wordt bewerkt, moet bij een vliegtuig de sterkte van den motor in verhouding veel grooter zijn, daar hij het omhoog heffen en de snelheid moet verwekken, terwijl hij bij het luchtschip alleen voor de snelheid heeft te zorgen. Daarentegen heeft het luchtschip een veel grooteren weerstand in de lucht te overwinnen, zoodat in 't algemeen de snelheid van het vliegtuig, dan ook grooter is dan die van het luchtschip.

De motoren nu hebben brandstof noodig en bij luchtschepen voor verre afstanden zelfs zeer veel brandstof. Zoo heeft bijvoorbeeld het luchtschip Z. R. III bij haar transatlantische vlucht naar Amerika een brandstoffenvoorraad van 30.000 kilogram meegenomen. Een vliegtuig echter zou voor denzelfden afstand en voor het vervoer van hetzelfde aantal passagiers nog veel meer brandstof hebben moeten meenemen, daar het immers reeds om zijn eigen gewicht op te heffen en zwevend te houden een groote hoeveelheid brandstof noodig heeft. Nu is het niet mogelijk aan dit bezwaar tegemoet te komen, door dan maar een grooter vliegtuig te bouwen, daar 'n grooter vliegtuig ook weer zooveel zwaarder is en zooveel sterkere motoren moet hebben, wat weer meer brandstof voor het vliegtuig beteekent.

Het luchtschip staat er in dit opzicht ongetwijfeld gunstiger voor, daar vergrooting van de ruimten voor het gas onmiddellijk verhooging der draagkracht tengevolge heeft. Wel wordt de weerstand van de lucht dan grooter en zijn er dus voor de voortbeweging dan zwaardere motoren noodig, maar deze vergrooting is niet zoo aanzienlijk als die der draagkracht.

Het gevolg is dus, dat het vliegtuig een zeer beweeglijk, zeer snel verkeersmiddel is, dat gemakkelijk kan landen en snel kan worden opgeborgen.

Het luchtschip daarentegen is langzamer, kan echter een grooteren last vervoeren, maar biedt bij het landen en wegbergen grootere moeilijkheden.

De nuttigheid van het vliegtuig voor groote afstanden vindt een grens, om redenen, welke wij hierboven omschreven, en wel een grens, die ligt tusschen de 1500 en 2000 kilometer. Voor grootere afstanden, dan deze is het gebruik van een luchtschip economischer.

De vraag of men als verkeersmiddel aan het luchtschip, dan wel aan het vliegtuig den voorrang zal geven, valt dus niet in het algemeen te beantwoorden. Dit hangt af van omstandigheden. Beide zijn nuttig en kunnen elkaar aanvullen.

INDISCHE DANSERESSEN. Mr. Power's Tournée door Europa.

Het was een stoutmoedige zet van mr. Power, toen hij de vier danseressen, die achttien jaar lang door gansch Amerika zijn toegejuicht, voor een groote tournee door Europa deed inschepen.

Voor de veeleischende dames, die, naar Gert Lenz in de Voss. Ztg. verzekert, onder geen beding van elkaar gescheiden wenschen te reizen, werd een schip der Atlantic-Transport-Linie gevonden, dat aan alle eischen voldeed. De danseressen, die allereerst voor Parijs waren geëngageerd kregen een salonwagen van de South-Eastern-Railway-Company, welke de dames, mr. Power en hun bedienden naar Harwich bracht. Vandaar stak men naar België over; per gereserveerd rijtuig ging de reis dan verder naar Parijs.

De danseressen werden door de langdurige reis erg zenuwachtig. Toen de douanen zelfs haar waggon verzegelden konden haar geen maaltijden meer worden gereikt en half uitgehongerd, nerveus en wel eenigszins uit hun humeur kwamen zij te Parijs aan, waar hun buitengewoon succes ze echter voor de ontberingen van hun reis weer ruimschoots schadeloos stelde. Na verloop van een maand was Berlijn het doel hunner nieuwe reis.

Thans voelen zich de door Duitschlands hoofdstad uitbundig toegejuichten weer uitstekend. Het diëet van twee centenaars hooi dagelijks, benevens brood en vruchten en slechts bij uitzondering een snoeperijtje houdt de lenigheid in stand. Jenny, de oudste is uiterlijk nauwelijks te onderkennen van haar dochter Julia, die eerst 18 jaar oud is, terwijl mama— de vader heeft een engagement bij Hagenbeck —reeds haar 48ste levensjaar heeft voltooid. Mr. Power, de geestelijke vader der vier danseressen, opgegroeid in het circus Barnum, had de danseressen toen zij twintig jaar oud waren (Julia natuurlijk van kinsbeen af aan) de eerste dansen geleerd. De danseressen, die natuurlijk (vanwege hun Indische afkomst) het Engelsch niet goed konden verstaan waren zóó muzikaal en zóó leergierig, dat mr. Power hun slechts de danspassen behoefde voor te doen of precies, volgens de maat der muziek, deden zij deze na.

Hoe groot het succes en het aanzien der danseressen in Amerika is, blijkt wel hieruit, dat, toen een harer ziek was, de Amerikaansche regeering haar een vat cognac toestond. Uit dien tijd, zegt mr. Power, stamt de afkeer mijner danseressen van het in Amerika van kracht zijnde drankverbod. De dames houden werkelijk erg van een flesch wijn!

De heele troep is verder „eerelid der politie in Detroit", omdat zij de politie aldaar eens bij een verkeersregeling krachtigen steun hebben verleend.

De danseressen die zeer eenvoudig en teruggetrokken leven, hebben hun intrek genomen in Scala. Tegen 5 uur reeds worden hun de eerste zorgen gewijd. De danseressen worden flink gebaad en met schoon zand afgewreven, wat een prachtige teint geeft.

De pedicure van de zestien beenen neemt eenige uren in beslag.

De repetities zijn niet al te streng, daar de danseressen haar repertoire volkomen beheerschen. Zoo werd bijvoorbeeld de Spaansche dans zeven jaar lang ingestudeerd, alvorens het tot een uitvoering van dezen dans kwam. Waar zij reeds sinds 18 jaar optreden, kennen de danseressen geen zaalvrees meer.

Mr. Power is buitengewoon tevreden over zijn danseressen, die met zooveel beheersching en smaak haar kunst beoefenen. Nooit heeft hij last van hinderlijke grillen, zooals die anders zoo vaak zich bij dergelijke revue-sterren zich voordoen. Het publiek is verrukt door de gratie, waarmee miss Julia in den Spaanschen dans over het podium zweeft en hoe elegant zij met haar gering gewicht van 90 centenaars op het tooneel rondspringt. De Power-danseressen zijn inderdaad betooverende schepselen — ofschoon zij met hun 22000 pond in totaal tot een andere gewichtsklasse behooren, dan de gewone revue-danseressen, maar daarvoor zijn het dan ook reuzengroote, grijze Indische . . . . olifanten!

De drijvende universiteit die, goddank, Curaçao niet aandoet.

Eenigen tijd geleden is reeds een en ander medegedeeld over de reis der Rijndam, welke voor rekening van de gebroeders Phelp te New-York een reis om de wereld maakt ten behoeve van de University-world-cruise.

Op deze reis zal het schip in Maart ook een bezoek aan Rotterdam brengen.

Aan brieven van iemand die deze reis mee maakt ontleenen we; Alle tochten zijn uitstekend voorbereid, de meeste bezienswaardige punten zijn uitgezocht. Toch wordt er ontzettend „gekankerd."

Als universiteit lijkt het mij een groote mislukking, want studeeren is wel het minste, waar onze studenten aan denken. Wat zij eigenlijk onder deze universiieit verstaan, is me niet recht dudelijk, want alles wat er wordt onderwezen, leer je in Nederland op de H. B. S. Het heele stel maakt, sterk den indruk van een groepje jongelui dat goed in de duiten zit en klaarblijkelijk is het er allen alleen om te doen, een wereldreis te maken.

Ze drinken als ketters en vooral in Japan hebben zij zeldzaam huis gehouden; zoodanig zelfs, dat het maar weinig heeft gescheeld, of de geheele „university" was teruggeroepen.

De boot is officieel droog, maar in de hutten kan je alles vinden: als er in Yokohama al eens eentje nuchter aan boord kwam, dacht je, dat deze niet goed in orde moest zijn.

Ook van de „sight-seeing" komt af en toe niet veel. Ze duiken gauw hier of daar een bar op en laten zich daar zoo zachtjes aan — naar men dat noemt — vol-loopen."

In Japan op 'n treintocht naar Nikko, kwam bij aankomst, om 10 uur in den morgen, de grootste helft al stomdronken uit den trein vallen. Gedurende de geheele treinreis, welke ongeveer 3 uur duurde, was de Fu Yami te zien. Maar verreweg de grootste helft van de studs wist van het bestaan niet af.

Uit diverse tempels zijn heel wat dingen mee gegapt. In Nikko is in een tempel een priester met den haak van een wandelstok dichterbij getrokken, waarna hij een klap op het hoofd kreeg: daar is toen heel wat over te doen geweest. Acht studenten zijn naar Amerika teruggestuurd; elders zijn zij in een hotel naar binnen gegaan, in alle kamers hebben zij de bedden over hoop gehaald, ook al lagen er logé's in.

In een Boedhistischen tempel hebben de heeren het Boedhabeeld met steenen gegooid. In Nikko is een heele troep studenten over de Heilige brug getippeld, welke brug alleen bestemd is voor de Keizerlijke familie. De groote bel van Nara hebben zij laten daveren, dat het was, of de wereld verging.

Over dat optreden in Japan, dat met de wegzending van die acht jongelui is geëindigd, hebben we ook van andere zijde krasse staaltjes vernomen. De jongelui vielen in de bar allemaal op de sake, (den Japanschen borrel) aan. Maar ze wisten in hun zucht, om toch vooral zoo nat mogelijk te blijven, niet, dat de Japanner dat goedje heel langzaam bij kleine teugjes geniet. Zoo goten zij 't naar binnen gelijk ze met cocktails plegen te doen, vijf, zes, zeven achter elkaar met het resultaat, dat ze zóó beschonken werden, dat de grootste Hollandsche pimpelaar er nog maar een beginneling bij is. Ze trokken „en club" de bars door, toonden hun bokskunde door een paar agenten, die de heeren tot kalmte aanmaanden „knock out" te slaan, deden in tempels rondedansen om de beelden, zetten er o. a. een Boeddha op z'n kop en haalden allerlei van dergelijke stukken uit, welke natuurlijk in Japan geweldige ontstemming moesten verwekken.

Hoe nu de heeren op de boot zijn, blijkt uit een mededeeling in The Binnacle, het krantje dat op de Rijndam verschijnt, dat de passagiers gezamelijk ongeveer 50 dollar per dag besteden in de bar aan boord.

Toen de boot in Japan aankwam was er in deze bar al voor 3500 dollar gebruikt.

BUITENLAND.

FRANKRIJK.

Rechtsgelijkheid geëischt.

Bij de plechtige viering van de formeele heropening der Katholieke Faculteit te Lyon, midden November ll., die door 24 leden der Fransche hiërarchie werd bijgewoond, heeft Kardinaal Maurin, aartsbisschop van Lyon en Primaat van Gallië, een gewichtige verklaring afgelegd met betrekking tot de positie der onderwijzende Orden in Frankrijk.

De Kerkvorst wees allereerst op het groote belang van het katholiek onderwijs voor de maatschappij, en constateerde vervolgens een duidelijke wederopleving van de belangstelling van het publiek voor dat onderwijs. Wij hebben, zoo zeide kardinaal Maurin, een onbetwistbaar ontwaken waargenomen van de publieke opinie tegen de uitzonderingswetten. Moet men nu bij vergeefsche eischen blijven staan? Immers, de demonstraties van den laatsten tijd tegen de anti-clericale wetten hebben niet den minsten merkbaren indruk op de regeering gemaakt.

„De oud-soldaten, priesters en leden der verschillende religieuze Congregaties, zeide Z. Em. verder, bedanken ervoor, zich nog langer als burgers met minder rechten dan de andere te laten beschouwen. Zij eischen, dat de wet van 1901 op de Vereenigingen worde geamendeerd, en die van 1904, welke aan Religieuzen verbiedt onderwijs te geven, worde afgeschaft. Zij verklaren besloten te zijn, er zelf voor te zorgen, dat gerechtigheid geschiede, en zelf de doorzetting hunner rechten ter hand te nemen. Kan ik hen beletten dat besluit te volvoeren? Dat behoede God.

Ik ga zelfs verder, vervolgde Z. Em., en ik zeg hun: Hebt gij alles te voren wel overwogen? Zijt gij vast besloten, de eenmaal ingenomen stellingen niet te verlaten? Zoo ja, dan ben ik bereid met U op te trekken, en alle verantwoordelijkheid op mij te nemen.

Wij eerbiedigen de wetten des lands, maar de theologie wordt door de „declaratie der rechten van den mensch" gesteund in de uitspraak, dat men zich tegen onrechtvaardige wetten moet verzetten.

Andere vrijheden zijn bevochten ten spijt der tegen haar bestaande wetten. Zoo o.a. de vrijheid van vereeniging, die pas bereikt is door de wet van 1884. De religieuze Congregaties zijn beroofd van het recht om onderricht te geven; van die disqualificatie hebben zij in geweten het volste recht zich te bevrijden."

Kardinaal Maurin wil dus toelaten, dat de religieuze Orden en Congregaties in zijn diocees onderwijs geven, en hen daarbij in bescherming nemen, hoewel de onrechtvaardige wet hun de vrijheid daartoe, die ieder ander bezit, wederrechtelijk heeft ontnomen.

Het was geen geheim, schrijft de Parijsche correspondent van de *Tijd*, dat Kardinaal Maurin's meening omtrent de houding ten opzichte van dit ernstige vraagstuk in menig opzicht afwijkt van die der overige Fransche Bisschoppen.

In het Fransche Episcopaat strijden twee stroomingen om den voorrang. De éene wenscht voort te gaan, de publieke opinie door massademonstraties te bewerken en langs lijnen van geleidelijkheid Regeering en Parlement van de onrechtvaardigheid der bestaande wetgeving te overtuigen, om zoodoende tot afschaffing der uitzonderingswetten te geraken. De andere is zich bewust, dat de tot nu toe gehouden betoogingen niets hebben uitgericht, dat de Regeering en volksvertegenwoordiging doof zijn gebleven voor de rechtmatige klachten en volharden in hun anti-clericale gevoelens, ja zelfs, door verbreiding van de „Ecole unique", de doodsklok luiden over het bijzonder onderwijs, en acht derhalve het oogenblik gekomen voor een actief optreden.

Kardinaal Maurin behoort tot de laatstgenoemden. Zijn rede heeft hieraan onomwonden uiting gegeven en groote beroering gebracht in geheel het land. Commentaren zijn niet uitgebleven en gaan nog steeds voort, de beteekenis van zijn woorden te wegen. De belangrijkste persorganen hebben er melding van gemaakt. En opmerkelijk is, dat zelfs de dagbladen, wier anti-clericalisme onverdacht is, zich van een verontwaardigde kritiek hebben onthouden. Was Kardinaal Maurin bedacht op heftige aanvallen uit het linksche kamp, zoodat hij zelf verklaarde: „On va crier au scandale": de uiterst gematigde protesten moeten hem ongetwijfeld hebben verrast.

Hieruit de gevolgtrekking te maken, dat ook bij de tegenstanders van Rome een omkeer ten goede heeft plaats gevonden, zou niet juist zijn. Maar zeker is, dat in de kringen, waar „les droits de l'homme" als hoogste wet gelden, meer en meer wordt ingezien, dat de geestelijke Orden het onaantastbare recht hebben, zich tegen de schending harer vrijheidsrechten te verzetten. In hoeverre zij deze theoretische vrijheidserkenning kunnen rijmen met hun praktische godsdienstbestrijding, is een andere vraag.

Het is thans de groote kwestie, of kardinaal Maurin in zijn krachtig offensief zal worden gesteund en zijn stem ook in andere diocesen een echo zal vinden. Sprekend uit zijn eigen naam, heeft de Primaat niet in het minst pressie op zijn mede-Bisschoppen willen uitoefenen, aan ieder de beoordeeling latend der opportuniteit van dezen hoogst ernstigen maatregel. In geestelijke kringen staat men eenigszins sceptisch tegenover de mogelijke uitvoering. Sommigen zelfs hebben mij verzekerd een uitwerking te vreezen, die eerder nadeelig dan gunstig zou zijn. Het gevaar, zeide mij een pastoor van een der grootste parochies in Parijs, is niet denkbeeldig, dat, indien kardinaal Maurin zijn voornemen doorzet, de uitzonderingswetten, thans niet al te gestreng toegepast, opnieuw krachtdadig zullen worden ten uitvoer gelegd.

Tegenover deze meening staat echter die van vele leiders van onderwijsgevende Congregaties, die van ganscher harte een maatregel toejuichen, waardoor eindelijk eens het mes in de oude wonde wordt gezet.

Zij weten al te goed, dat de „Union Sacrée" slechts een tijdelijke wapenstilstand op godsdienstig gebied beduidt en de verdraagzaamheid, sedert den oorlog althans ten deele betracht, een einde zal nemen zoodra de linkerzijde wederom het heft in handen neemt. Het kortstondig optreden van Herriot heeft dit bewezen.

Zij vinden steun bij de vereeniging van Priesters-oud-strijders, die eveneens in kardinaal Maurin's aansporing het middel zien om het volksgeweten wakker te schudden en de vrijheid te heroveren, al zal dit met een nieuwe ontketening van anti-religieuze hartstochten gepaard gaan. J. P.

DE KERKVERVOLGING IN MEXICO.

Verschrikkelijke bijzonderheden over een fusillade. — De kerkvervolging en de Senaat der Ver. Staten.

De vervolging der katholieken in Mexico duurde nog steeds onverminderd voort.

Het blad „El Excelsior" publiceert verschrikkelijke bijzonderheden over de fusilleering van vijf jonge mannen te Leon, in den staat Guanapuati, in de tweede week van Januari. Op den dag dat de opstandelingen de stad aanvielen, werden vijf jongelingen uit de voornaamste families gevangen genomen, onder voorwendsel, dat zij met de opstandelingen zouden sympathiseeren, Alle vijf waren ze beneden de twintig jaar.

Bij hun arrestatie werden bij geen hunner wapenen gevonden. Niettemin werden ze door de soldaten meegesleurd en in het centrum der stad zonder vorm van proces, zonder eenig onderzoek, tot den dood door den kogel veroordeeld.

Toen de politie de noodige maatregelen nam ter uitvoering van het vonnis, begon een van de jongste te weenen. Een andere kameraad troostte hem echter en spoorde hem aan, samen met hem te bidden, om kracht bij God te vinden. Aldus deden zij. Daarna geraakte echter de politie zoodanig in woede, dat zij den oudere de tong uitrukte en hem het eerst fusilleerde. Nadat alle vijf waren neergeschoten, werden de lijken der slachtoffers aan de poort van het stadhuis tentoongesteld.

Onbeschrijfelijk was de schrik en de smart van de familieleden der jongemannen, toen zij daar de lijken hunner zoons en broeders vonden.

De burgers der stad, aldus de Excelsior, vragen zich af, of ook deze verschrikkelijke misdaad weer ongestraft zal blijven zooals die in zooveel andere ongelukkige steden van Mexico.

* * *

In den Senaat van de Vereenigde Staten had de senator Tom Heflin, uit Alabama, betoogd, dat de katholieken de Vereenigde Staten in een oorlog met Mexico wilden betrekken en dat de ridders van Columbus zich bereid hadden verklaard daartoe een millioen dollar bijeen te brengen.

Senator Walsch, van Montana, een der bekendste en meest geziene leden van het hooge college, diende van antwoord door den gemeenschappelijken herderlijken brief van het Amerikaansche episcopaat te citeeren, waarin werd verklaard, dat de katholieke bisschoppen noch als kerkelijke waardigheidsbekleeders, noch als Amerikaansche staatsburgers ooit zouden kunnen goedvinden dat de Vereenigde Staten met wapengeweld in Mexico zouden tusschenbeide treden, zelfs niet wanneer zulks geschiedde ter bescherming der katholieke Kerk in Mexico. Op verzoek van den spreker werd het herderlijk schrijven in het officieele verslag der zitting opgenomen.

Wat de ridders van Columbus aangaat, kon senator Walsch door een officieel document bewijzen, dat de beweringen van senator Heflin onjuist waren. Uit dit document immers bleek, onomstootelijk, dat het bedrag van een millioen dollar niet bestemd was om propoganda te maken voor een oorlog tegen Mexico, maar voor bestrijding van de bolsjewistische ideeën in het Amerikaansche leven en ter verdediging van de vrijheid van geweten, een vrijheid die aan de andere zijde van de Rio Grande zoozeer werd onderdrukt.

Ook dit document der ridders van Columbus werd in het officieele verslag opgenomen.

Senator Walsch verklaarde als zijn persoonlijke meening, dat het conflict met Mexico spoedig op gunstige wijze opgelost zou kunnen worden zonder eenige gewapende tusschenkomst. In ieder geval, aldus de redenaar, mocht het tot een gewapend conflict komen, wat God verhoede, dan dragen niet de katholieken van de Vereenigde Staten daarvoor de verantwoordelijkheid.

Senator Hefling wilde nog van repliek dienen, maar waar hij herhaaldelijk van zijn onderwerp afdwaalde, werd hem door vice-president Dawes het woord ontnomen.

De Revolutie in Portugal.

Wat Portugal nu beleefd heeft aan revolutiegebeurtenissen, blijkt toch wel iets meer geweest te zijn dan een politiek gebakkelei tusschen generaals met een stuk of wat dooden, plus een nieuwe, alles bij het oude latende, regeering tot resultaat. Oporto en Lissabon zijn met bommen bestrooid, etmalen lang, totdat de opstandelingen de witte vlag heschen; het aantal dooden loopt in de honderden, het aantal verwoeste gebouwen is legio. Bovendien is de regeering niet op de vlucht geslagen voor het revolutionnair spektakel, maar zit nog zegebewust aan het bewind.

't Is heel moeilijk wijs te worden uit de partijverhoudingen in het schoone land; de personenpolitiek schijnt een rol te spelen in de opeenvolgende gebeurtenissen. Elke nieuwe regeering komt weer te staan voor een leege schatkist, moet hooge belastingen heffen en verliest dan onmiddelijk haar populariteit.

Al ruim een half jaar (een kolossale tijd) geeft Generaal Carmona een soortement militaire dictatuur over het land gelegd en de jongste gebeurtenissen schijnen daarvan een terugslag te zijn.

Volgens de Daily Express zou de oorzaak tot de revolutie zijn geweest de kwestie van het staatstabaksmonopolie.

Volgens den bijzonderen medewerker van dat blad, zou deze monopoliekwestie zich als volgt hebben toegedragen:

Veertig jaar geleden had de Portugeesche regeering 10 millioen pond noodig. Daar zij die niet op andere wijze kon krijgen, stelden zij een tabaksmonopolie in, evenals Frankrijk, en verpachte het voor veertig jaar aan een Parijsche financieele groep, als onderpand voor de leening.

Die groep exploiteerde het monopolie tot 1926. Toen werd de oorspronkelijke leening afbetaald uit de inkomsten van het verpachte monopolie en eindigde de concessie vanzelf.

Onder het volk had middelerwijl — terecht of ten onrechte — de meening post gevat dat het monopolie geweldig veel voordeel aan de Parijsche financiers, maar weinig voor Portugal had opgeleverd. Toen de regeering, die in April 1926 aan het bewind kwam, dan ook de vernieuwing van het monopolie overwoog, brak er in Mei een revolutie uit.

De volgende regeering dacht echter in die aangelegenheid evenals haar voorgangster en werd in Juli omvergeworpen.

Ondertusschen had een groep Engelsche financiers een bod naar de tabaksexploitatie gedaan. Deze wilden echter niet op monopolistische wijze exploiteeren. Hun plannen zouden — althans volgens den medewerker, die in dezen wellicht niet geheel zonder vooroordeelen is — zeer populair geworden zijn onder de bevolking.

Toen het monopolie dan ook afliep, werd er een sterke pressie op de regeering uitgeoefend om op de Engelsche voorstellen in te gaan. De Engelschen hadden echter als voorwaarden gesteld, de regeling van de Portugeesche oorlogsschuld aan Engeland.

Toen deze regeling haar beslag had gekregen en de leden van de commissie uit Londen terugkeerden, gaven deze als hun meening te kennen, dat het Engelsche voorstel tot exploiteeren van de tabak in wezen niets anders was dan een verkapt monopolie, terwijl de regeering vrijhandel wenschte. Zij hadden het aanbod daarom afgewezen, erop wijzende, dat de regeering aanbiedingen van leeningen uit Parijs en elders had.

Het publiek zag hierin weer een hernieuwing van het gehate Fransche monopolie, en dit zou tot de revolutie hebben geleid.

Het is feitelijk onnoodig hierbij op te merken, dat men aangaande deze lezing van het geval de noodige reserves heeft in acht te nemen.

In ieder geval: Se non è vero...

Wat intusschen de oorzaak zij, een feit is dat het er zeer bloedig is toegegaan. Eerst werd Oporto zoodanig getracteerd op bommen dat er 76 dooden en 350 gewonden vielen. En nauwelijks hadden de opstandelingen zich overgegeven, of de Minister van oorlog met den klinkenden naam kolonel Passos E. Souza, moest zijn troepen laten opmarcheeren naar de hoofdstad. Hier heeft het nog harder gespannen; niet minder dan 198 menschen vielen als slachtofiers der revolutiesport.

Passos E. Souza heeft grimmige verklaringen afgelegd over wat er tegen de rebellen te doen staat: zonder mededoogen zullen ze vervolgd worden.

Het voornaamste oppositieblad is al onderdrukt, het heele personeel van hoofdredacteur tot jong maatje voor de correctie zit in de gevangenis, stakers uit sympathie met de revolutie werden eveneens opgepakt, geheime vereenigingen worden ontbonden, het recht ven staking verdwijnt. het leven herneemt zijn „normalen" gang tot... de volgende revolutie.